

Uuteen maatalous- ja metsäakatemiaan¹

Matti Leikola

Helsingin yliopisto, metsänhoitotieteen laitos

Huhtikuun 29. päivänä 1909 kokoontui kahdentoista hengen joukko silloiseen Tieteellisten seurojen taloon. Tarkoituksena oli perustaa seura, jonka erikoisalana olisivat metsätieteet. Kokoonkutsujana ja ajatuksen isänä oli tuolloin vasta 30-vuotias dosentti Aimo Kaarlo Cajander, joka virkaatekävänä hoiti metsänhoitotieteen professorin virkaa.

Perustamiskokouksen jatkokokous pidettiin toukokuun 10. päivänä. Seuran säännöt hyväksyttiin ja kuultiin kaksi esitelmaa, joiden pitäjinä olivat molemmat – ja seuran perustamishetkellä myös ainoat – suomalaiset metsäntutkijat A. K. Cajander ja Werner Cajanus. – Yhteensä yhdeksäntoista perustajajäsenen voimalla uusi Seura aloitti toimintansa.

Suomen Metsätieteellisellä Seuralla oli epäilemättä selvä ns. sosiaalinen tilaus; olihan alan korkein akateeminen opetus juuri äsken saatu alkuun ja myös ensimmäinen vakava suunnitelma kotimaisen metsätieteellisen tutkimuslaitoksen perustamiseksi oli laadittu; sekin Cajanderin toimesta. Välitön syy ja syysäys Suomen Metsätieteellisen Seuran perustamiseksi tuli kuitenkin aivan toiselta taholta. Maataloustutkijoiden piirissä oli herännyt ajatus perustaa erityinen maataloustieteellinen akatemia, joka olisi toiminut tieteellisenä seurana maaatalous- ja metsätieteiden piirissä. Ruotsissa jo vuonna 1813 perustettu Kungliga Lantbruksakademi oli tässä selvänä esikuvana. Maanviljelystaloudellisen osaston dekaani A. Rindell sekä myös A. K. Cajanderin nuorempi veli, maatalousekonomisti Eino Cajander olivat tämän hankkeen innokkaimpia puuhaajia. Metsäntutkijoita varten oli tarkoitus perustaa akatemiaan oma ala-osa.

Suunnitelmasta ei kuitenkaan tullut mitään, sillä A. K. Cajander teki – kuten tie-

dämme – nopean ja tehokkaan liikkeen: perusti oman seuran. Niinpä maataloustutkijat jatkoivat hanketta omassa piirissään. Joulukuun 2. päivänä 1909, seitsemän kuukautta metsätieteellisen seuran perustamisen jälkeen, 20 maataloudellisesta tutkimuksesta innostunutta henkilöä perusti Suomen Maataloustieteellisen Seuran.

Molempien seurojen alkutaival sujui hyvin suuressa määrin samanlaisissa merkeissä. Yhteistä oli jäsenkunnan suhteellinen niukkuus, innokas pyrkimys oman tieteenalan edistämiseen sekä krooninen rahapula, joka vaivasi niin maataloustieteellisen seuran Abhandlungen-sarjaa kuin metsätieteellisen seuran Acta-sarjaa. Eteenpäin silti jatkettiin molemmilla tahoilla; rinnakkain mutta ilman sen suurempaa keskinäistä kanssakäymistä.

Erottavat tekijät henkilöityivät nuoren A. K. Cajanderin ja häntä varttuneemman A. Rindellin välisessä hiljaisessa kamppailussa. Tätä terävöitti vielä kielipoliittinen ero. Rindell oli äidinkieleltään ruotsinkielinen. Cajander oli sen sijaan suomen kielen harrastaja ja suosija, joka – samoin kuin Suomen Metsätieteellisen Seuran ensimmäinen puheenjohtaja P. W. Hannikainen – käytti julkisessa esiintymisessään tätä kieltä.

Maatalous- ja metsätieteiden merkitys lisääntyi ja seurojen asema vahvistui vähitellen. Metsähallituksen alaisuuteen perustettiin vuonna 1917 Metsätieteellinen Koelaitos. Maatalouskoelaitos irtaantui yliopiston professorien ja maataloushallituksen johdon alaisuudesta vuonna 1924. Yliopiston maanviljelys-taloudellisesta osastosta muodostettiin itsenäinen tiedekunta vuonna 1923 ja sen piiriin liitettiin myöhemmin luontevasti kotitalous-, ravitsemus-, elintarvike- ja ympäristötieteiden opetus ja tutkimus.

Tiedekunnan piirissä edustettuna olevasta ”tuottavan maan” tutkimuksesta on kasvanut tekniikan ja lääketieteen jälkeen suurin valta-

kunnallinen tutkimuksen ja korkeimman opetuksen haara, jonka merkitys ja aikaansaannokset ovat tänään kaikille itsestään selvät.

Maatalous- ja metsätieteiden taival ei ole kuitenkaan ollut pelkkää yhtenäistä myötätuulta. Tiedekuntaa ovat moneen otteeseen uhanneet erilaiset hajasijoitushankkeet, Maatalouden tutkimuskeskusta ja Metsäntutkimuslaitosta samaten, eikä alan laitoksissa suoritettava tieteellinen tutkimus ole vieläkään kaikkialla saanut sitä tunnustusta jonka se ansaitsisi. Varsinkin tiedepoliittisesti maatalous- ja metsätieteet ovat olleet pahasti puristuksissa. On puuttunut vahva ja arvovaltainen elin, joka olisi koonnut alan tutkijoiden käsitykset ja saattanut ne riittävän korkealle ja laajalle.

Houkuttelevaa onkin tänään tarkastella tuolloin perustamatta jäänyttä maataloustieteellistä akatemiaa. Jos olisi käynyt toisin, voisimme luultavasti tänä vuonna kokoontua kaikkia maatalous- ja metsätieteitä yhdistävän tiedeakatemiaan 80-vuotisjuhlan merkeissä. Se edustaisi yhtä tutkimuksen valtavoi-maa siinä kuin Suomen Tiedeseura, Suomalainen Tiedeakatemia ja Teknisten Tieteiden Akatemia omiaan. Maatalous- ja metsäakatemiat täyttäisi luontevasti sen selvän aukon, joka nyt jää ns. puhtaiden tieteiden ja tekniikan tiedeakatemioiden väliin. Molempiin on sijoittunut maatalouden, metsätalouden ja elintarviketieteiden tutkijoita omiksi ryhmiin, mutta tulos ei ainakaan tähän mennessä ole ollut maatalous- ja metsätieteiden kannalta tiedepoliittisesti paras mahdollinen.

Korkeimman akateemisen opetuksen piirissä yhteisesiintymisestä on vastannut Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellinen tiedekunta, alan tutkimuslaitosten toimintaa on koordinoanut maa- ja metsätalousministeriö ja valtakunnallista tutkimus- ja apu-

rahopolitiikkaa on omissa puitteissaan harjoittanut valtion maatalous- metsätieteellinen toimikunta yhteistyössä ympäristötieteellisen toimikunnan kanssa. Ovatpa tiedekunnassa edustettuina olevat ylioppilasarjestötkin perustaneet oman yhteiselimensä, Maatalous- ja metsäylioppilaiden liiton, joka on täysin täyttänyt ne odotukset joita sen toiminnalle aikanaan asetettiin.

Vain tieteellisten seurojen piirissä vanha atomistinen asetelma on säilynyt lähes ennallaan. Kuitenkin ovat sellaiset mittavat kysymykset kuten maaseudun kehittäminen, elintarvikkeiden ja raakapuun omavaraisuus, haja-asutusalueiden metsien moninaiskäytön kehittäminen, luonnon saastuminen jne. kaikille maatalous- ja metsätieteille yhteisiä. Myös tiedepoliittisesti on monessa yhteydessä kaivattu riittävän vahvaa tutkimuksen ja järjen ääntä, kun maatalous- ja metsätieteellisiä tutkimuslaitoksia ja tiedekuntia on alupoliittisen lyhytnäköisesti riepoteltu sinne tänne ympäri laajoja kehitysalueita.

On selvää, että otollinen aika perustaa henkilöjäsenyyteen nojautuva uusi akatemia esim. vuonna 1908 perustetun Suomalaisen Tiedeakatemiaan tapaan, on jo ohi. Sen sijaan eteneminen toiseen suuntaan, yksittäisistä tieteellisistä seuroista näiden muodostamaan katto-organisaatioon on tänäänkin täysin toteuttamiskelpoinen ajatus. Ne syyt, joihin maatalousakatemia perustaminen vuonna 1909 kaatui, ovat nyt poissa, mutta kaikki ne syyt, miksi yhteistä maatalous- ja metsätieteellistä akatemiaa tarvitaan, ovat vieläkin jäljellä. Silti kaikkien ”tuottavaa maata”, sen hoitoa, käyttöä ja suojelua selvittävien tieteenalojen ja tutkijoiden väistämätön ja luonnollinen yhteistoiminta on vieläkin ilman yhteistä katto-organisaatiota: maatalous- ja metsäakatemiaa!

¹ Suomen Metsätieteellisen Seuran 80-vuotisjuhlan juhlaesitelmä 27.4.1989

Kannattajajäsenet - Supporting members

CENTRALSKOGSNÄMNDEN SKOGSKULTUR
SUOMEN METSÄTEOLLISUUDEN KESKUSLIITTO
OSUUSKUNTA METSÄLIITTO
KESKUSOSUUSLIHKE HANKKIJA
KEMIRA OY
METSÄ-SERLA OY
KYMMENE OY
KESKUSMETSÄLAUTAKUNTA TAPIO
A. AHLSTRÖM OSAKEYHTIÖ
TEOLLISUUDEN PUUYHDISTYS
OY TAMPELLA AB
MAATALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO
VAKUUTUSOSAKEYHTIÖ POHJOLA
VEITSILUOTO OSAKEYHTIÖ
OSUUSPANKKIEN KESKUSPANKKI OY
SUOMEN SAHANOMISTAJAYHDISTYS

OY HACKMAN AB
YHTYNEET PAPERITEHTAAT OSAKEYHTIÖ
RAUMA REPOLA OY
JAAKKO PÖYRY OY
KANSALLIS-OSAKE-PANKKI
SOTKA OY
THOMESTO OY
SAASTAMOINEN OY
OY KESKUSLABORATORIO
METSÄNJALOSTUSSÄÄTIÖ
SUOMEN METSÄNHOITAJALIITTO
SUOMEN 4H-LIITTO
SUOMEN PUULEVYTEOLLISUUSLIITTO R.Y.
METSÄMIESTEN SÄÄTIÖ
SÄÄSTÖPANKKIEN KESKUS-OSAKE-PANKKI
ENSO-GUTZEIT OY

Käsikirjoitusten tarkastus vuonna 1989 Appraisal of manuscripts in 1989

Suomen Metsätieteellisen Seuran julkaisusarjojen Acta Forestalia Fennican ja Silva Fennican toimituskunta on saanut arvokasta apua lukuisilta asiantuntijoilta, jotka ovat hyväntahtoisesti arvioineet painettavaksi tarjottujen käsikirjoitusten tieteellistä tasoa ja kieliasua. Vuonna 1989 tehdystä tarkastustyöstä toimituskunta esittää parhaat kiitoksensa seuraaville asiantuntijoille.

Raija-Riitta Enroth
Kaj Forss
Rihko Haarlaa
Kauko Hahtola
Helena Henttonen
Olavi Huuri
Pirkko Ilonen
Maija Jarva
Markku Kanninen
Seppo Kaunisto
Seppo Kellomäki
Veikko Koski
Matti Kärkkäinen
Kari Laaksovirta
Jouko Laasasenaho
Tapani Lahti
Juha Lappi
Martin Lodenius
Christer Magnusson
Ilpo Mannerkoski
Peitsa Mikola

The editorial board responsible for the scientific series (Acta Forestalia Fennica and Silva Fennica) published by the Society of Forestry in Finland has received invaluable assistance from a large number of experts who have kindly provided assessments of the scientific level and linguistic style of manuscripts submitted for publishing. The board would like to express its sincere thanks to the following experts for appraising the manuscripts during the year 1989.

Annikki Mäkelä
Pekka Niemelä
Eero Nikinmaa
Risto Ojansuu
Jari Parviainen
Simo Poso
Timo Pukkala
Juhani Päivänen
Mikko Raatikainen
Matti Rousi
Olli Saastamoinen
Kauko Salo
Tuija Sievänen
Mike Starr
Kari Tiilikkala
Erkki Tomppo
Olli Uusvaara
Pirkko Velling
Pertti Viitaniemi
Aslög Weber
C.J. Westman

- Varmola, M.** Männyn istutustaimikoiden lustonleveysmalli. Abstract: A model for ring width of planted Scots pine. 259–269
- Tomminen, J., Nuorteva, M., Pulkkinen, M. & Väkevä, J.** Occurrence of the nematode *Bursaphelenchus mucronatus* Mamiya & Enda 1979 (Nematoda: Aphelenchoididae) in Finland. Tiivistelmä: *Bursaphelenchus mucronatus* Mamiya & Enda 1979 (Nematoda: Aphelenchoididae) ankeröisen esiintyminen Suomessa. 271–277
- Heliövaara, K. & Löyttyniemi, K.** Effect of forest fertilization on pine needle-feeding Coleoptera. Tiivistelmä: Lannoituksen vaikutus männyn neulasilla eläviin kovakuoriaisiin. 279–286
- Pietilä, J.** Shape of Scots pine knots close to stem pith. Seloste: Männyn oksan muoto rungon ytimen lähellä. 287–299
- Kortesharju, M. & Kortesharju, J.** Studies on epiphytic lichens and pine bark in the vicinity of a cement works in northern Finland. Tiivistelmä: Männyn kaarnajäkälä- ja kaarnatutkimuksia pohjoissuomalaisen sementtitehtaan ympäristössä. 301–310
- Kilkki, P., Maltamo, M., Mykkänen, R. & Päivinen, R.** Use of the Weibull function in estimating the basal area dbh-distribution. Tiivistelmä: Weibull-funktion käyttö pohjapinta-alan läpimittajakauman estimoinnissa. 311–318
- Reviews – Katsauksia**
- Annala, E.** Metsien kunto ja biottiset tuhonaiheuttajat. 319–325
- Kilkki, P.** Kestävä metsätalous. 325–331
- Discussion – Keskustelua**
- Leikola, M.** Uuteen maatalous- ja metsäakatemiaan. 332–333

ISSN 0037-5330

